

**FACTORS AFFECTING THAI COMMUNITY PHARMACISTS'
LEVELS OF PARTICIPATION IN WEIGHT CONTROL
DIETARY SUPPLEMENTS DECISION-MAKING**

SOMANUS TIEMKEERAKUL

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF SCIENCE IN PHARMACY
(PHARMACY ADMINISTRATION)
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY
2004**

ISBN 974-04-5436-4

COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY

ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เสริมอาหารลดน้ำหนักของ
เภสัชกรชุมชน (FACTORS AFFECTING THAI COMMUNITY PHARMACISTS'
LEVELS OF PARTICIPATION IN WEIGHT CONTROL DIETARY
SUPPLEMENTS DECISION-MAKING)

โสมนัส เทียมศิริกุล 4536848 PYPA/M

ภ.ม. (บริหารเภสัชกิจ)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: มนตรี ม. ถาวรเจริญทรัพย์, Ph.D. (Social and
Administrative Pharmacy), ร.ต.ท.หญิง ฎีรี อนันตโชติ, Ph.D. (Social and
Administrative Pharmacy)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาแบบตัดขวาง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามที่
ส่งทางไปรษณีย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการ
ตัดสินใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เสริมอาหารลดน้ำหนักของเภสัชกรชุมชน และเพื่อเปรียบเทียบปัจจัย
ภายใน ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม และระดับการมีส่วนร่วมระหว่างเภสัชกรที่ปฏิบัติงานในร้าน
ยาแบบเดี่ยว และร้านยาแบบลูกโซ่และแบบแฟรนไชส์ จากแบบสอบถามที่ส่งไปจำนวน 970
ฉบับ ได้รับการตอบกลับอย่างสมบูรณ์ 315 ฉบับ คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 32.47

ในการศึกษานี้มีการสมมติสถานการณ์สองสถานการณ์ สำหรับสถานการณ์แรก คือ
สถานการณ์ที่ลูกค้ามาเรียกหาผลิตภัณฑ์เสริมอาหารลดน้ำหนักด้วยชื่อทางการค้า นั้น พบว่า
เภสัชกรร้อยละ 41.9 มักแนะนำผลิตภัณฑ์เสริมอาหารลดน้ำหนักอื่นที่คิดว่าเหมาะสมให้แก่
ลูกค้า และให้ลูกค้าเป็นผู้ตัดสินใจ จากการวิเคราะห์ความถดถอยแบบมัลติโนเมียลโลจิสติก
แสดงให้เห็นว่าทัศนคติต่อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารลดน้ำหนัก ทัศนคติต่อการปฏิบัติงาน แรงจูงใจ
ทางการค้า และจำนวนปีที่ปฏิบัติงานในร้านยามีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของเภสัชกรใน
สถานการณ์นี้ สำหรับสถานการณ์ที่สองซึ่งลูกค้ามาขอคำแนะนำเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร
ลดน้ำหนักนั้น พบว่าเภสัชกรร้อยละ 56.2 มักแนะนำผลิตภัณฑ์เสริมอาหารลดน้ำหนัก และให้
ลูกค้าเป็นผู้ตัดสินใจ ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของเภสัชกรในสถานการณ์นี้ได้แก่
ทัศนคติต่อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารลดน้ำหนัก ทัศนคติต่อการปฏิบัติงาน แรงจูงใจทางการค้า
จำนวนปีที่ปฏิบัติงานในร้านยา เวลาที่ใช้ และประเภทของร้านยา เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง
ระหว่างเภสัชกรที่ปฏิบัติงานในร้านยาแบบเดี่ยว และร้านยาแบบลูกโซ่และแบบแฟรนไชส์
พบว่ามีความแตกต่างกันในระดับการมีส่วนร่วมของเภสัชกรในทั้งสองสถานการณ์ โดยในทั้ง
สองสถานการณ์พบว่าส่วนใหญ่แล้วเภสัชกรที่ปฏิบัติงานในร้านยาแบบเดี่ยวนั้นมักให้คำแนะนำ
เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เสริมอาหารลดน้ำหนัก และให้ลูกค้าเป็นผู้ตัดสินใจ และอีกส่วนหนึ่งมักไม่
ขายผลิตภัณฑ์เหล่านี้ แต่จะให้คำแนะนำในการควบคุมอาหารและออกกำลังกาย ในขณะที่
เภสัชกรที่ปฏิบัติงานในร้านยาแบบลูกโซ่และแบบแฟรนไชส์มักให้คำแนะนำเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์
เสริมอาหารลดน้ำหนัก และให้ลูกค้าเป็นผู้ตัดสินใจในทั้งสองสถานการณ์ นอกจากนี้ ยังพบว่า
เภสัชกรชุมชนส่วนใหญ่รับรู้ว่าคุณเองมีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เสริมอาหารลดน้ำหนักในระดับ
ปานกลาง ดังนั้นองค์กรที่เกี่ยวข้องควรจัดหาข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เสริมอาหารลดน้ำหนักที่
ถูกต้องและทันสมัยสำหรับเภสัชกรชุมชน และควรส่งเสริมบทบาทของเภสัชกรชุมชนเพื่อการมี
ส่วนร่วมอย่างเหมาะสมในการตัดสินใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เสริมอาหารลดน้ำหนัก

FACTORS AFFECTING THAI COMMUNITY PHARMACISTS' LEVELS OF PARTICIPATION IN WEIGHT CONTROL DIETARY SUPPLEMENTS DECISION-MAKING**SOMANUS TIEMKEERAKUL 4536848 PYP/M****M.Sc. in Pharm. (PHARMACY ADMINISTRATION)****THESIS ADVISORS: MONTARAT THAVORNCHAROENSAP, Ph.D.
(SOCIAL AND ADMINISTRATIVE PHARMACY), PUREE ANANTACHOTI,
Ph.D. (SOCIAL AND ADMINISTRATIVE PHARMACY)****ABSTRACT**

This study was a cross-sectional study using mailed questionnaire. The objectives were to investigate factors affecting levels of participation in weight control dietary supplements decision-making of Thai community pharmacists and to compare internal factors, environmental factors, and levels of participation between pharmacists practicing in independent pharmacies, and chain and franchise pharmacies. Of the 970 questionnaires sent out, 315 completed questionnaires were obtained, resulting in a response rate of 32.47%.

Two situations of pharmacist-customer encounter were assumed. In the first situation, it was assumed that the customers requested weight control dietary supplements by name. In this situation, 41.9% of the pharmacists indicated that they usually gave advice about other alternatives and let the customers make their own decisions. Multinomial logistic regression revealed that attitudes towards weight control dietary supplements, attitudes towards practice, commercial motivation, and years of experience in community pharmacy significantly influenced participation levels of pharmacists in this situation. For the second situation, it was assumed that the customers asked for a recommendation regarding weight control dietary supplements. In this situation, about 56.2% of the pharmacists usually recommended products and let the customers make their own decisions. In this situation, it was found that attitudes towards weight control dietary supplements, attitudes towards practice, commercial motivation, years of experience in community pharmacy, contact time, and types of community pharmacy significantly influenced participation levels of the pharmacists. When looking at the differences between pharmacists practicing in independent pharmacies and those in chain and franchise pharmacies, it was found that there were significant differences in participation levels in both situations. In both situations, most of the pharmacists practicing in independent pharmacies indicated that they usually gave advice about weight control dietary supplements and let the customers make their own decision. On the other hand, some pharmacists indicated that they rarely sold these products but gave advice about diet control and exercise, instead. The majority of pharmacists practicing in chain and franchise pharmacies usually gave advice about weight control dietary supplements and let the customers make their own decisions in both situations. Also, it was found that most of the community pharmacists perceived that they had moderate knowledge about weight control dietary supplements. Therefore, related organizations should take proper action in providing correct information and update knowledge about weight control dietary supplements for community pharmacists. In addition, they should recognize the important role that community pharmacists play in participating in their customers' decisions concerning weight control dietary supplements, and they should encourage community pharmacists to develop their role.

KEY WORDS: WEIGHT CONTROL DIETARY SUPPLEMENT / COMMUNITY PHARMACIST / PARTICIPATION / DECISION-MAKING

133 pp. ISBN 974-04-5436-4